

OPONENTSKÝ POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autorka: **Bc. Michaela Pomališová**

Název práce: **Srovnávací studie variant hodnocení hluku v urbánním prostředí**

Oponent: **Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.**

Přehledová („teoretická“) část

Autorka si stanovila praktický cíl vybrat nejvhodnější metodiku hodnocení urbánního hluku a jeho vlivu na obyvatele. Studium hluku a jeho působení lze, vzhledem k jeho mezioborovosti, pojmout z různých hledisek – to, které zvolila autorka, považuji za smysluplné a vzhledem k cíli práce relevantní. V přehledové („teoretické“) části práce dala nejvíce prostoru aspektu akustickému (fyzikální podstata a vlastnosti zvuku), hygienickému (medicínskému), legislativnímu a technickému (způsoby měření hluku), včetně reflexe současné praxe na úrovni měst. Pro dokreslení kontextu se okrajově věnovala také kritice klasického pojetí z pozice akustické ekologie. Minimálně je zastoupen aspekt psychologický, který je ovšem také relevantní (vzhledem k problematice subjektivního posuzování hluku).

Práce začíná zdůvodněním volby problému, jasným vymezením oblasti zájmu a přehlednou definicí základních pojmů. Teoretický přehled je zpracován vyhovujícím způsobem, i když v některých ohledech s určitými nepřesnostmi (např. záměna definice „hladiny akustického tlaku“ a „ekvivalentní hladiny akustického tlaku“ na s. 13; některé definice na s. 13; definice sluchového prahu na s. 15; celkově kapitola o fyzikální akustice; záměna specifických a nspecifických účinků hluku na s. 71). Celkově lze teoretickému přehledu vytknout určitou nesystematičnost.

Největší prostor je věnován samotnému popisu porovnávaných metodik, což je plně v souladu s cílem práce. Tento popis považuji za precizní a poctivý, svědčící o autorčině dobrém zakotvení v této oblasti. Autorka také přesvědčivě zdůvodňuje výběr těchto metodik.

Praktická část a diskuze

Autorka na začátku práce formuluje ústřední hypotézu. Nepovažuji to za nutné, protože se zde nejedná o výzkum konfirmativního typu, ale o evaluativní porovnání několika metodik. Autorka podrobně popisuje základní principy zvolené metody (vícekriteriálního hodnocení variant). Celkově hodnotím provedení studie jako kvalitní a promyšlené. Určité rezervy vidím v dokumentaci celého procesu: proces formulování kritérií a stanovení jejich vah by mohl být popsán důkladněji.

Pokud bychom o studii uvažovali v tradičních metodologických pojmech, je volba kritérií a stanovení vah tím hlavním, na čem stojí její vnitřní validita. Z textu vyplývá, že volba kritérií vychází především ze samotného popisu metodik (tedy „zevnitř“), některá také z požadavků úřadů (tedy „zvenčí“). Uvítal bych např. zmínku o tom, jakou roli hrály poznatky z literatury, zda byla některá zvažovaná kritéria opuštěna, s kým vším autorka seznam kritérií konzultovala, v čem se tyto konzultanti ne/shodovali, jakým způsobem to autorka řešila atd.

Také nastavení vah jednotlivých kritérií a jejich skupin by mělo podle mého soudu být systematicky založeno na názorech odborníků. Autorka sice píše, že výslednou podobu vah konzultovala, ovšem opět není zřejmé s kým. Z metodologického hlediska bych preferoval, aby autorka požádala několik odborníků o samostatné stanovení vah, a potom porovнала výsledek a posoudila míru (resp. oblasti) shody. Teprve z těchto údajů by pak vytvořila výslednou matici vah. Autorka sice na s. 92 uvádí, že stanovení vah je tak jako tak subjektivní záležitostí, o to více ale do popředí vystupuje potřeba intersubjektivní shody. Za určitou nekonzistenci považuji také fakt, že autorka v rámci jednotlivých skupin kritérií přiřazuje váhy odlišným způsobem. Někdy např. musí součet vah dát dohromady 100%, jindy tuto podmínku nepoužívá. I z toho důvodu bych uvítal ještě podrobněji dokumentovaný proces stanovování vah, včetně reflektování této otázky.

Autorka jako jednu z předností dotazníkového šetření uvádí, že k jeho realizaci není zapotřebí specializovaný odborník či externí firma. Chci jen upozornit na to, že ani proces zadávání a

vyhodnocování takového dotazníku není samozřejmou záležitostí a interpretace zjištěných výsledků by také měla být záležitostí odborníka. Z řady existujících studií např. víme, že odpovědi v dotazníku mohou odrážet řadu jiných faktorů než pouze „čistý“ vliv hluku (respondenti mohou např. zveličovat svou nespokojenost, pokud v nich šetření vyvolá naději, že tím docílí změny hlukové situace). Autorka porovnává metody podle toho, jaké oblasti posuzují, ale nezohledňuje přitom, že subjektivní posouzení a objektivní data mají jinou výpovědní hodnotu.

Z hlediska „experimentálního“ uvažování se lze také pozastavit nad tím, že autorka nejprve zjišťuje, nakolik která varianta splňuje zvolená kritéria, a teprve potom stanovuje jejich váhy. Teoreticky se zde objevuje možnost neuvědomovaného ovlivnění výsledku ve prospěch preferované metody, podobně jako u „nezaslepeného“ experimentu.

Protože se jedná o vědeckou práci, očekával bych, že řada těchto problémů bude zmíněna v diskuzi, kde je autorka zohlední při interpretaci svých výsledků. Diskuze je ale poměrně krátká (necelé 2 strany) a z tohoto hlediska neuspokojující.

Formální hledisko

Práce má rozsah cca 109 normostran a je založena na 78 zdrojích (vč. internetových odkazů a legislativních zdrojů). Literatura je relevantní a aktuální, obsahuje i řadu zahraničních zdrojů. Z hlediska zastoupení různých oblastí by bylo možné uvažovat o větším podílu zdrojů popisujících vliv hluku na obyvatele na úkor literatury z oblasti fyzikální akustiky. Poněkud nekonzistentně působí, že autorka na některých místech vkládá citační odkazy do poznámky pod čarou, zatímco jinde (většinou) je uvádí v textu.

Hodnotu prezentace výsledků snižuje absence podrobnějších popisků a informací k řadě tabulek: box 3.27 na s. 93 (není zřejmé, jak autorka dospěla k těmto údajům a co jednotlivé sloupce znamenají), box 3.29 na s. 96 (opět chybí význam sloupců a vzorce, podle nichž byly hodnoty vypočteny), box 3.31 na s. 97 (tentýž problém), box 3.32 na s. 98 (tento způsob prezentace považuji spíše za matoucí, ale možná jsem mu neporozuměl).

Výjimečně se v práci objevují místa, kde chybí citace (box 2.1 na s. 23; klasifikace zdrojů na s. 23-24; odstavec na s. 30; některé definice pojmů v úvodu). Minimálně se objevují také překlepy či chybějící slovo. Na některých místech používá autorka promiskue pojmy „kompromisní varianta“ a „ideální varianta“.

Celkové hodnocení

Práce má výraznou praktickou hodnotu, protože v konkrétním kontextu (hluková problematika českých měst) přináší konkrétní užitečná doporučení podložená dobře zvolenou metodou. Pokud by autorka upravila výše zmíněné problematické body (zejm. dokumentaci postupu a diskuzi), doporučuji, aby výsledky publikovala v odborném periodiku.

Závěrem konstatuji, že práce splňuje požadavky kladené na magisterské diplomové práce. Doporučuji ji k obhajobě a vzhledem k výše uvedenému ji navrhuji hodnotit jako *velmi dobrou* (10-13 bodů). Navrhuji, aby se autorka v průběhu obhajoby vyjádřila k výše uvedeným metodologickým poznámkám.

V Brně dne 3. ledna 2011

Tomáš Řiháček